

Was de evangelist Lucas een slecht historicus?

In het artikel [Was Quirinius toen wel gouverneur?](#) in het Nederlands Dagblad van 15 december 2018 schreef Rimme Mastebroek: “Historicus Fik Meijer schrijft dat Lucas een ‘enthousiast pleitbezorger van de blijde boodschap, maar tegelijk een slecht historicus’ is.”

De mening van Lucas over Fik Meijer als historicus is niet bekend. Wel de mening van Sir William Ramsay over Lucas als historicus. “Ramsay beschouwde het verhaal van de reizen van Paulus als fictie en besloot de beschrijving daarvan door Lucas aan de kaak te stellen, door opgravingen te gaan doen in Klein-Azië. Dit was in archeologisch opzicht een onontgonnen gebied. Na vijftien jaar graven en onderzoek publiceerde hij in 1896 een dik boek: *Saint Paul, the Traveler and the Roman Citizen*. Ramsay was getroffen door de talrijke vondsten, die bevestigden dat de beschrijvingen door Lucas klopten tot in de kleinste details. Hij werd een overtuigd christen en publiceerde als hoogleraar verscheidene boeken over het Nieuwe Testament. Over Lucas schreef hij: ‘Lucas is een eersteklas historicus, niet alleen zijn de feiten die hij meedeelt betrouwbaar, hij bezit ook een waar historisch besef. ... Hij kiest de belangrijke, beslissende gebeurtenissen uit het geheel en besteedt daar extra aandacht aan, terwijl hij veel dat voor zijn doel niet van belang is slechts vluchtig noemt of helemaal weglaat. In het kort, deze auteur behoort tot de meest vooraanstaande historici.’” (Johan Knigge, [Lucas als historicus](#)).

De ster van Bethlehem was waarschijnlijk de variabele ster Mira Ceti, die door de wijzen ontdekt werd bij het bestuderen van een conjunctie van Jupiter en Saturnus in de jaren 7-6 v.Chr. (Jan Pieter van de Giessen, [Mira Ceti \(Ster van Bethlehem\)](#)). In die tijd was niet Quirinius, maar Sentius Saturninus of Varus gouverneur van Syrië:

LIST OF ROMAN GOVERNORS OF SYRIA

9 – 7/6 BC	Gaius Sentius Saturninus
7/6 – 4 BC	Publius Quinctilius Varus
4 – 1 BC	Unknown
1 BC – 4 AD	Gaius Julius Caesar Vipsanianus
4 – 5	Lucius Volusius Saturninus
6 – 12	Publius Sulpicius Quirinius

Volgens [Tertullianus](#) was Sentius Saturninus gouverneur toen Jezus geboren werd: “there is historical proof that at this very time a census had been taken in Judaea by Sentius Saturninus, which might have satisfied their inquiry respecting the family and descent of Christ.”

Quirinius werd pas gouverneur van Syrië toen Jezus ongeveer 11 jaar was. De volkstelling uit die tijd was heel bekend omdat die uitliep op een opstand onder leiding van Judas de Galileeër (Handelingen 5:37). “Vergist de evangelist zich dus met de naam van stadhouder Quirinius aan het begin van zijn beroemd geworden kerstevangelie? ... Misschien moeten we dat tweede vers van Lukas’ tweede hoofdstuk wel heel anders lezen, oppert nieuwtestamenticus Jakob van Bruggen in zijn commentaar op het Bijbelboek Lukas (in de serie ‘Commentaar op het Nieuwe Testament’). We lezen nu: ‘Deze inschrijving had voor het eerst plaats, toen Quirinius het bewind over Syrië voerde.’ (NBG ’51). Van Bruggen acht het beter om te vertalen: ‘Deze inschrijving had plaats, vóórdat Quirinius het bewind over Syrië voerde’. Dat verklaart ook waarom Lukas per se Quirinius wil noemen. De telling onder Quirinius kende iedereen, onder meer vanwege de opstand die erop volgde. Let op, heeft Lukas misschien willen zeggen, ik bedoel juist een andere, éérdere volkstelling!” (Dick Schinkelshoek, [... toen Quirinius over Syrië stadhouder was](#)).

Een soortgelijke vertaling als prof. Van Bruggen voorstelde, vinden we in de [Canisiusvertaling](#): “Deze volkstelling had plaats, eer Quirinius landvoogd van Syrië was” en bij [Huub Oosterhuis](#): “Deze volkstelling vond plaats voordat Quirinius landvoogd van Syrië was”.

De *Studiebijbel* onder redactie van J.C. Bette, G. van den Brink en J.W. van der Jagt schrijft bij Lucas 2:2: “Het meest waarschijnlijk lijkt ons dat het woord *protē* (net als in Joh.1:15,30) comparatief vertaald moet worden: ‘Deze inschrijving vond plaats voordat (*protē*) Quirinius stadhouder over Syrië was’ of ‘Deze inschrijving vond plaats vóór (de veel bekendere inschrijving van) Quirinius, de stadhouder van Syrië’. Quirinius wordt dan genoemd omdat zijn naam verbonden was met een latere inschrijving die op de meeste mensen een diepere indruk had gemaakt dan de door Herodes georganiseerde inschrijving die Lucas hier vermeldt. In Hand.5:37 wordt die inschrijving onder Quirinius eenvoudigweg ‘*dé* inschrijving’ genoemd en blijkt dat die gepaard ging met onlusten en volksopstanden.”

Albert Welleweerd, 19 december 2021